

Podujatia – MÁJ

3.5. (sobota) o 11.00 h ROZPRÁVANIE O SLNIEČKU
Astronomická rozprávka pod umelou hviezdou oblohou pre deti predškolského veku, v ktorej sú vysvetlené základné vlastnosti Slnka.

10.5. (sobota) o 11.00 h POHEADY NA OBLOHU
Program pod umelou oblohou planetária o tom, čím sa líši denná a nočná obloha v lete a v zime. Vhodný pre mladších školákov.

15.5. (štvrtok) o 18.00 h PO ZÁPADE SLNKA
Náučný program pod umelou hviezdou oblohou o tom, čo všetko môžeme vidieť na oblohe po západe Slnka z viacerých výnimočných oblastí našej Zeme.

17.5. (sobota) o 11.00 h AKO JE SLNIEČKO ĎALEKO
Astronomická rozprávka pod umelou hviezdou oblohou pre deti predškolského veku o vzdialenosti a veľkosti nášho Slnka.

22.5. (štvrtok) o 18.00 h HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – JEAN MICHEL JARRE
Hudobná mozaika súčasného svetoznámeho francúzskeho umelca pod umelou hviezdou oblohou planetária.

24.5. (sobota) o 11.00 h MESIAC NA VANDROVKE
Program pod umelou hviezdou oblohou o Mesiaci a Slnku pre najmenších školákov.

29.5. (štvrtok) o 18.00 h HROZÍ ZEMI KOZMICKÁ ZRÁŽKA ?
Aktuálna prednáška: ... dôkazy zrážok, predpokladaná štatistika, možnosti prevencie, Tunguzský meteorit, asteroid Apophis...
Prednáša RNDr. Zdeněk Komárek, SAS pri SAV Vstupné: 25 Sk

31.5. (sobota) o 11.00 h O FOTÓNKOVI FILIPKOVI
Astronomická rozprávka pod umelou hviezdou oblohou pre deti predškolského veku, v ktorej sa jednoduchým spôsobom vysvetľuje, čo je to svetlo.

a a a

ASTRONOMICKÉ POZOROVANIA PRE VEREJNOSŤ
Každú druhú stredu po zotmení v prípade priaznivého počasia.

7.5. o 21.00 h Mars a Saturn
28.5. o 21.30 h Mars a Saturn

Vstupné		
Večerné programy:	náučno – populárne	35 Sk
	hudobné	40 Sk
Programy pre deti a MŠ:		25 Sk
Astronomické pozorovania:		25 Sk
Skupinové návštevy:		40 Sk
(žiaci ZŠ, študenti, invalidi, dôchodcovia 30 Sk)		

Podujatia – JÚN

1.6. (nedeľa) 15.00 - 19.00 h DEŇ DETÍ S ASTRONÓMIOU
Podujatie pri príležitosti MDD Vstupné: 25,- Sk
Program: 1. Pozorovanie Slnka 2. Programy v planetáriu
3. Kreslenie na tému „To najkrajšie z vesmíru“
4. Astronomické pexeso v prednáškovvej sále

5.6. (štvrtok) o 18.00 h HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – ABBA
Najznámejšie hity populárnej švédskej popovej skupiny 70. rokov minulého storočia pod umelou hviezdou oblohou planetária.
Uvádza: PaedDr. Juraj Humeňanský

7.6. (sobota) o 11.00 h MARTIN A HVIEZDA
Astronomická rozprávka pod umelou hviezdou oblohou pre najmenších.

12.6. (štvrtok) o 18.00 h HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – W. A. MOZART
Audiovizuálny program pod umelou hviezdou oblohou o neopakovateľnom umelcovi, majstrovi klasicizmu.

14.6. (sobota) o 11.00 h VESMÍRNE OTÁZNIKY
Hudobný program pod umelou hviezdou oblohou pre najmenších.

19.6. (štvrtok) o 18.00 h HPHO – POSOLSTVO ČASU
Zastav sa a začni odznova pri počúvaní Piesní vzdialenej Zeme M. Oldfielda. *Uvádza: Roman Šankvalier*

21.6. (sobota) o 11.00 h TOMÁŠOVA CESTA KU HVIEZDAM
Fiktívny príbeh pod umelou hviezdou oblohou o poznávaní vesmíru počas jednej noci. Vhodný pre mladších školákov.

26.6. (štvrtok) o 18.00 h HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – CELINE DION, premiéra
Výber zo známych skladieb kanadskej interpretky baladickéj hudby pod umelou hviezdou oblohou.
Uvádza: PaedDr. Juraj Humeňanský

28.6. (sobota) o 11.00 h SLNKO A HODINÁR
Audiovizuálny program pod umelou hviezdou oblohou o hodinách a čase pre najmenších školákov.

a a a

ASTRONOMICKÉ POZOROVANIA PRE VEREJNOSŤ
Každú druhú stredu po zotmení v prípade priaznivého počasia.

11.6. o 21.30 h Mesiac
25.6. o 21.30 h Mars a Saturn

Termíny návštev	
Dospelí:	štvrtok o 18.00 h
Deti:	sobota o 11.00 h
Astronom. pozorovania: každá druhá stredu v určených hodinách	
Skupinové návštevy: pondelok až piatok	
o 9.00, 11.00, 14.00, a 16.00 h, sobota o 9.00 h	
Kapacita planetária je 68 miest. Skupinové návštevy je nutné dohodnúť vopred telefonicky alebo osobne.	

HVEZDÁREŇ A PLANETÁRIUM V PREŠOVE

Astronomický informátor
máj – jún 3/2008

HROZÍ ZEMI KOZMICKÁ ZRÁŽKA?

Vydáva: HaP v Prešove v spolupráci s pobočkou SAS pri SAV v Prešove

Ročník XXXIV
Telefón/Fax: 051 / 7722065, 7733218
E – mail: hap@astropresov.sk
Internet: www.astropresov.sk

PREŠOV
Kandidát na EHMK 2013
Candidate for ECOC 2013

Vesmír očami detí

Dňa 4. marca 2008 sa v budove HaP konalo vyhodnotenie okresného kola výtvarnej súťaže *Vesmír očami detí*. Vyhlasovateľom súťaže je Slovenská ústredná hviezdáreň v Hurbanove v spolupráci s ostatnými astronomickými zariadeniami na Slovensku. Do súťaže sa zapojili žiaci MŠ, ZŠ a ZUŠ z okresov Prešov, Sabinov, Vranov nad Topľou, Poprad a Bardejov s celkovým počtom prác: 384 - Prešov a spádová oblasť / 287 - Poprad a spádová oblasť (11/7 MŠ, 24/19 ZŠ, 4/3 ZUŠ).

Porota v zložení PhDr. E. Vološčuková, Mgr. M. Klučárová a PaedDr. P. Mastil'ak, konštatovala veľmi dobrú úroveň prezentovaných diel. Najlepšie ocenené a ďalšie ocenené práce postúpili do celoslovenského kola, ktoré sa konalo 9.4.2008 v Hurbanove.

V súčasnosti ich môžete vidieť na našej webovej stránke (www.astropresov.sk) v podobe virtuálnej výstavy. Časť ostatných prác tvorí výstavku v expozícii planetária. Chceme sa poďakovať všetkým -deťom MŠ, žiakom ZŠ, ich učiteľom aj porotcom - tým, ktorí svojou snahou a svojou prácou pomohli HaP pri realizácii XXIII. ročníka výtvarnej súťaže *Vesmír očami detí*. Dúfame, že nám svoju priazeň zachovajú aj v budúcnosti.

Mgr. Viliam Kolivoška

Rhea – mesiac Saturna má pravdepodobne prstence

Kozmická sonda Cassini priniesla svedectvo o materiáli obiehajúcom okolo druhého najväčšieho mesiaca planéty Saturn – Rhea. Ide o jedinečnú informáciu svojho druhu, nakoľko sa predpokladá, že pôjde o objav prstencov okolo tohto mesiaca. Široký disk materiálu, pôsobiaci ako prstenec, bol zaznamenaný sústavou šiestich prístrojov na sonde Cassini. „Až doteraz sa predpokladalo, že prstence majú iba planéty. Zdá sa, že k tejto skupine telies budeme musieť pridať i mesiac Rhea, ktorý má prstenec podobne ako Saturn“, povedal Geraint Jones, vedecný pracovník projektu Cassini a vedúci autor článku, ktorý vyšiel 7. marca tohto roku v časopise Science.

Rhea má priemer asi 1500 km. Pozorovaný disk zvyškov materiálu meria od okraja po okraj niekoľko tisíc kilometrov. Po tomto objave vedci tímu Cassini uskutočnili numerické simulácie, ktoré mali za úlohu určiť, či mesiac Rhea by si mohol prstence udržať.

Modely ukazujú, že táto možnosť tu je. Objav je výsledkom tesného preletu sondy Cassini nad mesiacom Rhea, ktorý sa uskutočnil v novembri 2005. Existencia určitých zvyškov materiálov bola predpokladaná, pretože Saturnove mesiace včítane mesiaca Rhea, sú neustále zasahované dažďom prachových častíc. Ďalšie prístroje zisťovali, ako mesiac interaguje s magnetosférou Saturna a existencia prípadnej atmosféry bola vylúčená.

Podobným spôsobom, ako to bolo v tomto prípade, boli objavené aj prstence planéty Urán. V roku 1977 observatórium NASA, Kuiper Arborne Observatory, registrovalo svetlo od hviezd. Pri zákryte planétou Urán hviezda zmizla a ako prechádzala cez prstence, bolo pozorované „zablíkavie“ svetla hviezd.

„*Temer rovnaké charakteristiky sme pozorovali na oboch stranách mesiaca Rhea a to je pádny dôkaz*“, dodáva Jones. „*Po vylúčení mnohých iných vysvetlení sme usúdili, že existencia prstencov je veľmi pravdepodobná. Ešte nikdy nikto prstence okolo mesiaca nepozoroval.*“

Jedno z možných vysvetlení týchto prstencov je to, že ide o pozostatky po kolízii asteroidov alebo kométy, ku ktorej došlo niekedy v dávnej minulosti. Pri takej kolízii by v okolí mesiaca Rhea vzniklo veľké množstvo plynu i pevných častíc. Zatiaľ čo plyn by v okolí vymizol, všetok zostávajúci materiál by v prstencoch zostal do dnešnej doby. Objav prstencov na mesiaci Rhea mu zabezpečuje v blízkej budúcnosti stať sa priamym kandidátom pre ďalší výskum.

Podľa EAI spracovala Renáta Kolivošková

Čo vieš o hviezdach? – okresné kolo

V dňoch 26., 27. a 28. marca 2008 sa v HaP v Prešove uskutočnilo okresné kolo 18. ročníka celoštátnej vedomostnej súťaže ČVOH v troch vekových kategóriách. Na súťaži sa zúčastnilo 98 súťažiacich z 23 škôl okresu Prešov a Sabinov. Na prvých troch miestach sa umiestnili:

I. kategória (žiaci 4.-6. ročníka ZŠ, 35 súťažiacich, z toho 27 z okresu Prešov a 8 z okresu Sabinov)

Okres Prešov

1. Jakub Suchý ZŠ Prostějovská, Prešov
2. Jakub Jambrich ZŠ Kúpeľná, Prešov
3. Michal Gojdič Spojená škola T. Ševčenka, Prešov

Okres Sabinov

1. Kristína Ščavnická Gym. Komenského 13, Sabinov
2. Matúš Džačovský Gym. A. Prídavka, Sabinov
3. Ondrej Tarasovič Gym. Komenského 13, Sabinov

II. kategória (žiaci 7.-9. ročníka ZŠ, 26 súťažiacich, z toho 18 z okresu Prešov a 8 z okresu Sabinov)

Okres Prešov

1. František Kostráb CZŠ sv. Michala, Kendice
2. Juraj Lupač Gym. sv. Mikuláša, Prešov
3. Adam Varga ZŠ Šmeralova, Prešov

Okres Sabinov

1. Jakub Feltovič Gym. Komenského 13, Lipany
2. Dominika Magyarová Gym. Komenského 13, Lipany
3. Štefan Smolko Gym. A. Prídavka, Sabinov

III. kategória (študenti SŠ a gymnázií, 37 súťažiacich, z toho 25 z okresu Prešov a 12 z okresu Sabinov)

Okres Prešov:

1. Michal Hamara Gymnázium Konštantínova 2, Prešov
2. Juraj Čurpek Gymnázium JAR, Prešov
3. Miroslav Hudák Obchodná akadémia, Prešov

Okres Sabinov:

1. Peter Matvija Gym. A. Prídavka, Sabinov
2. Viktória Krajňáková Gym. Komenského 13, Lipany
3. Andrea Lešková Gym. Komenského 13, Lipany

Výsledky krajského kola, ktoré prebiehalo v dňoch 23., 24. a 25. apríla 2008 v priestoroch HaP v Prešove, budú uverejnené v nasledujúcom čísle. Celoštátne kolo sa bude konať v dňoch 3., 4., a 5. júna vo Hviezdárni a planetáriu Maximiliána Hella v Žiari nad Hronom.

Astronomická olympiáda

V dňoch 11.-12. apríla 2008 sa v priestoroch Hviezdárne a planetária v Prešove uskutočnilo 2. kolo druhého ročníka Astronomickej olympiády na Slovensku, ktorú s príspevom Agentúry na podporu výskumu a vývoja (APVV) organizuje Slovenská astronomická spoločnosť pri SAV so sídlom v Tatranskej Lomnici. (www.sas.astro.sk)

Súčasťou 2. kola astronomickej olympiády boli aj prednášky a programy v planetáriu. V planetáriu pod umelou hviezdnu oblohou účastníci vzhľadli vzdelávací program *Jarná obloha* a v rámci oddychu mohli relaxovať pri hudobnom programe *Beatles* z cyklu *Hudba pod hviezdnu oblohou*. Všetci úspešní riešitelia prvého aj druhého kola AO boli odmenení vecnými cenami. Do celoslovenského finále, realizovaného v dňoch 7.- 9. mája 2008 vo Vysokých Tatrách, postúpili 4 z kategórie ZŠ a 6 z kategórie SŠ.

Účasť na AO umožňuje rozšíriť si svoje odborné vedomosti a získať nové kontakty v rámci spoločného záujmu o prírodné vedy a samotnú astronómiu.

RNDr. Danica Jančuškova